

Gård&Djurhälsan

FRISKA DJUR GER VÄLMÄENDE GÅRDAR

Underlag för Mellangårdsavtal Mjölkraskalv

Inklusive tillägg om tillväxtplanering,
energibehov samt några allmänna råd

Sammanställt av:

Anett Seeman & Theres Strand,

Gård & Djurhälsan

Aktiviteten är delfinansierad med EU-medel
via Länsstyrelsen i Skåne

Underlag för Mellangårdsavtal, mjölkraskalv

Mellangårdsavtalet är tänkt att vara ett praktiskt verktyg för samarbetet mellan mjölkproducent och ungnötsproducent. Grunden i samarbetet mellan säljande och köpande besättning är att båda parter är betjänta av en pigg och frisk kalv. Svårigheterna är dock dels att ha samma bedömning av vad som är en pigg och frisk kalv, och dels hur man hanterar situationer när kalven inte är det, eller när man inte har samma uppfattning om kalvens kondition. Generellt är det alltid lättare att enas om olika förutsättningar på förhand, jämfört med om skada redan skett och man inte kommit överens om konsekvenser.

För ett gott samarbete krävs att båda parterna vill att det ska fungera bra. Välj därför samarbetspartner som du känner att du kan lita på, och lev även själv upp till förtroendet. Avsätt tid att besöka varandras anläggningar i samband med att ni upprättar avtalet, och var tydliga i vilka förväntningar ni har på varandra i samarbetet. Var öppna mot varandra beträffande produktionsmässiga förhållanden – och problem. Häng inte upp er på småsaker – se samarbetet under en längre period. Det är också en god investering att ha ett formellt möte en gång om året. Vid det tillfället kan man ta upp eventuella problem, och eventuellt uppdatera avtalet.

Avtalsparter

Säljare:	Köpare
SE-nummer	SE-nummer
Företagsnamn	Företagsnamn
Ägare, namn	Ägare, namn
Telefon	Telefon
Org.nr	Org.nr
Adress	Adress
Postadress	Postadress
Kontaktperson	Kontaktperson
Telefon	Telefon
E-mail	E-mail
Kontaktperson	Kontaktperson
Telefon	Telefon
E-mail	E-mail

Avtalets omfattning

Avtalet omfattar förhållanden vid försäljning/köp av samtliga tjurkalvar i mjölkproducentens besättning.

Kvigkalvar accepteras ja nej

Ras	Antal tjurkalvar/år, ca	Antal kvigkalvar/år, ca
SRB		
Holstein		
Korsning mjölkkras (SRB x Holstein)		
Korsning mjölkkras x lätt köttras		
Korsning mjölkkras x tung köttras		
Annan ras, nämligen		

Hämtning av kalvar sker

Varje vecka Varannan vecka Annat tidsintervall _____

Ålder vid hämtning: Fr om _____ dagar T o m _____ dagar

Köparen kontakter säljaren _____ dagar före varje hämtningstillfälle för avstämning.

Vägning av kalvarna

Kalvarna vägs individuellt ja nej

Vägningen av kalvarna sker

hos säljaren på transportbilen hos köparen med 5 % tillägg för vikt förlust vid transport

Vägningen utförs av

Säljare Köpare Transportör

Transport av kalvar mellan köpare och säljare

Kalvarna körs av _____

Transporten bekostas av: Köpare Säljare

Kalvarna hämtas av köparen ja nej

Om köparen ska gå in i kalvstallet ska besökskläder och stövlar finnas tillgängligt.

Kalvarna levereras av säljaren ja nej

Skötselrutiner

Utfodring av kalvar hos säljande besättning.

Kalvarna utfodras med sötmjök ja nej Giva, l/dag _____

Kalvarna utfodras med mjölknäring ja nej

Mjölknäring, sort _____ Giva, gram pulver/kalv och dag: _____

Giva liter alt MJ/ kalv och dag: _____

Kalvarna utfodras i Amma Napphink Hink Amko

Utöver mjölk/mjölknäring får kalvarna

Grovfoder i form av _____ hö _____ ensilage _____ kg/dag _____

Kraftfoder, sort: _____ kg/dag _____

Hälsoinspektion

I samband med hämtning av kalvarna inspekteras de gemensamt av köpare och säljare. Enligt djurskyddslagen gäller att Du bara får transportera dina nötkreatur när de är lämpliga att transportera. Nötkreatur som är sjuka eller skadade får inte transporteras. En kalv måste vara minst 14 dagar och naveln ska vara helt läkt innan du får transportera den. Parterna bör därför på förhand komma överens om hur man hanterar situationer då det finns kalvar som inte bedöms som helt friska vid ”ordinarie försäljningstidpunkt”.

Vid inspektion av kalvar bör man ha särskilt fokus på följande delar:

- Kalv med diarré – *rekommenderas att inte tas med*
- Kalv med tecken på vätskebrist – *rekommenderas att inte tas med*
- Kalv som visar tecken på dåligt allmäntillstånd, eventuellt med feber, *rekommenderas att inte tas med*
- Kalv med munbölder – *rekommenderas att inte tas med*
- Kalv med navelinfektion – *rekommenderas att inte tas med*

Båda parterna är skyldiga att omedelbart meddela varandra förändringar i hälsostatus, såsom om ovanligt många kalvar är sjuka, eller om besättningen misstänker att man har en smittsam sjukdom.

ja nej

Betalningsvillkor

Tillägg och avdrag

- Kalvar med mindre avvikelse levereras och om behandling eller avlivning sker ersätts köparen med en skälig summa enligt överenskommelse eller en ny kalv vid nästa leverans. Avvikelsena noteras, i samförstånd med säljaren, av köparen vid leverans.

ja nej

- Ej avhornade kalvar medger avdrag med _____ kr
- Leveransvikten får variera mellan _____ kg och _____ kg
- Kalvarna är fria från symptom på ringorm ja nej
- Kalvarna är vaccinerade mot ringorm enligt gällande rekommendation.
Vaccinationstillfälle anges i följesedel.

ja nej

- Tillägg för kalvar korsade med lätt kötttras _____ kr per kalv
- Tillägg för kalvar korsade med tung kötttras _____ kr per kalv
- Tillägg för stutkalvar _____ kr per kalv

Kalvens pris

- Kalvarna avräknas enligt _____ avräkningsnotering
 ja nej
- Kalvarna avräknas med ett fast pris på _____ kr per kg kalv
- Kalvarna avräknas med ett fast pris på _____ kr per kalv

Betalningsvillkor

- Kalvarna avräknas via _____ och enligt deras gällande betalningsvillkor vid förmedling
- Säljaren fakturerar köparen enligt följande betalningsvillkor
 10 dagars betalning 30 dagars betalning annat _____

Vid eventuell försening debiteras dröjsmålsränta på _____ %

Detta avtal gäller fr.o.m. _____ t.o.m. _____

Ort och datum: _____

Köpare

Säljare

Tillägg till Underlag för Mellangårdsavtal, mjölkkraskalv

Utfodring för tillväxt

Följande tabeller och texter är ämnade att vara komplement till Underlag för Mellangårdsavtal, mjölkkraskalv. Tabellerna kan användas som vägledning vid planering av tillväxt och utfodring, samt vid diskussioner mellan avtalsparterna om lämpliga viktintervall vid försäljning av kalvar.

Tabell 1 visar exempel på kalvvikt vid olika ålder och vikter. Födelsevikterna varierar naturligtvis mellan kalvar, varför vikterna ska tolkas med hänsyn till detta.

Tabell 1. Beräknad kalvvikt vid olika tillväxter.

	Födelse	1	2	3	4	5	6	7	8
	-vikt	vecka	veckor	veckor	veckor	veckor	veckor	veckor	veckor
400 g/dag	41	44	47	49	52	55	58	61	63
500 g/dag	41	45	48	52	55	59	62	66	69
600 g/dag	41	45	49	54	58	62	66	70	75
700 g/dag	41	46	51	56	61	66	70	75	80
800 g/dag	41	47	52	58	63	69	75	80	86
900 g/dag	41	47	54	60	66	73	79	85	91
1000 g/dag	41	48	55	62	69	76	83	90	97

Det säkraste sättet att ta reda på kalvarnas vikt är att väga dem. I tabell 2-3 finns det emellertid underlag för att uppskatta kalvarnas vikt genom att mäta bröstomfång. Tabellerna anger vilket viktintervall ett djur med ett visst bröstomfång befinner sig inom med 95 % säkerhet. Slankare och mer mjölkraspräglade individer liksom individer med låg utfodringsintensitet är oftare i den nedre halvan av viktintervallet. Tabellerna är hämtade från Samband mellan bröstomfång och evandevikt hos växande nötkreatur, Hessle, A, m fl, 2010.

Bröstomfångstabeller, tjur och stut av mjölkras:

Tabell 2. SRB

Bröstomfång, cm	SRB-tjur			SRB-stut		
	Nedre gräns, kg	Uppskattad vikt, kg	Övre gräns, kg	Nedre gräns, kg	Uppskattad vikt, kg	Övre gräns, kg
100	79	94	112	80	89	100
105	92	110	130	94	105	117
110	107	127	150	108	121	130

Tabell 3. Holstein

Bröstomfång, cm	Holstein-tjur			Holstein-stut		
	Nedre gräns, kg	Uppskattad vikt, kg	Övre gräns, kg	Nedre gräns, kg	Uppskattad vikt, kg	Övre gräns, kg
100	79	94	111	79	87	96
105	92	109	130	93	102	112
110	106	127	151	108	119	130

Tabell 4 visar sambandet mellan tillförd energi (MJ) och daglig viktökning (gram/dag) under mjölkperioden. Helmjölk med en fetthalt på 4 procent har ett energi innehåll på 2,9 MJ/kg. Att utfodra kalven 5 liter helmjölk per dag tillför 14,5 MJ vilket i tabellen motsvarar en tillväxt på 600-700 gram per dag. Tabellen kan användas som underlag vid tillväxt- och utfodringsplanering för kalvar under mjölkperioden. Första levnads månaden bör kalven betraktas som ett enkelmagat djur som vars hela näringsbehov tas från mjölken. Kalven behöver däremot ensilage, hö och kraftfoder för att stimulera våmmens utveckling men får ingen tillväxt på det fasta fodret. Under andra månaden har kalven hunnit utveckla sig från enkelmagat till idisslare och kan utnyttja fast föda. Kalven behöver ändå sin största näringstillförsel från mjölken men får även viss tillväxt från fast föda.

Tabell 4. Energibehov för tillväxt. Efter Almér, 2001.

	Viktökning, g/dag									
Levande vikt, kg	0	100	200	300	400	500	600	700	800	900
40	6,7	7,6	8,6	9,6	10,8	11,9	13,1	14,5	15,8	17,2
45	7,3	8,3	9,3	10,3	11,4	12,6	13,8	15,2	16,5	18,0
50	8,0	9,0	10,0	10,9	12,1	13,3	14,5	15,8	17,2	18,7
55	8,8	9,7	10,7	11,7	12,9	14,0	15,2	16,5	18,0	19,4
60	9,4	10,4	11,4	12,5	13,6	14,8	16,0	17,4	18,8	20,2
65	10,1	11,2	12,2	13,2	14,5	15,6	17,0	18,3	19,7	21,4
70	10,9	11,9	13,0	14,0	15,3	16,6	17,9	19,4	20,8	22,4
75	11,6	12,6	13,8	14,9	16,2	17,5	18,9	20,3	21,9	23,5
80	12,3	13,4	14,5	15,8	17,1	18,5	19,9	21,4	23,1	24,8

Det finns också delar under den tidiga uppfödningen av kalven som är av intresse för den köpande besättningen, och som i praktiken kan öka kalvens värde.

- Rutiner kring kalvning – en god kalvningshygien är positivt för kalven och även ungnötsuppfödaren, då exempelvis bra kalvningsmiljö minskar risken för ledinflammationer
- Goda råmjölksrutiner – Råmjölken bör ges inom 4 timmar efter födelsen. Råmjölakens kvalitet kan kontrolleras med hjälp av Colostrometer; kalvens immunostatus kan kontrolleras med hjälp av blodprov, som mäter antikroppsinnehållet i blodet.
- Kalvens sjukdomshistoria – har den varit sjuk under första tiden kan det finnas ett värde för köparen i att veta det, om man eventuellt behöver ta extra hänsyn till detta.

Enligt djurskyddslagen gäller följande bestämmelser för transport av djur. Tänk på att en kalv måste vara minst 14 dagar och naveln ska vara helt läkt innan du får transportera den. Dessa bestämmelser gäller när du transporterar egna nötkreatur med ditt eget fordon och transporten inte går längre från gården än 50 kilometer.

Det här gäller alla kortare transporter

- Du får bara transportera dina nötkreatur när de är lämpliga att transportera.
- Nötkreatur som är sjuka eller skadade får inte transporteras.
- Om det behövs ska du kunna sköta om nötkreaturen under transporten.
- Utrymmet där djuren transporteras ska vara utformat så att djuren kan stå upp och ligga ner i naturlig ställning.
- Om det behövs ska du i utrymmet kunna sätta in skiljeväggar som skyddar nötkreaturen.
- Utrymmet där djuren transporteras ska ha god ventilation.
- När djuren lastas i eller ur fordonet ska du använda lämplig utrustning till exempel lastramper.
- Om det behövs ska rampen ha räcken och tvärgående ribbor som gör att djuren inte faller av rampen eller halkar.
- Lastramperna ska luta så lite som möjligt.

Litteraturhänvisning:

Almér, M., 2001. Rekryteringskvigan – en litteraturstudie. Svensk Mjolk T-nr 2630.

Hessle, A, Olsson, I, Englund, J-E. Samband mellan bröstomfång och levandevikt hos växande nötkreatur, Rapport 24, 2010.

Läs mer:

Läs mer i materialet ”Mottagning av mjölkkraskalv” på www.gardochdjurhalsan.se

Att föda upp mjölkkraskalv.

